24-мĕш çул тухать. Хакĕ 15 пус.

1941
ДЕКАБРЬ
20
ШАМАТКУН
300(6015) №

Чăваш Коммуни

Пĕтĕм тĕнчери пролетарисем, пĕрлешĕр!

ВКП(б) ОБКОМĔПЕ
ШУПАШКАР ХУЛА КОМИТЕЧĔН,
ЧАССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕЧĔН
ТАТА ШУПАШКАР ХУЛА СОВЕЧĔН
ХАÇАЧĔ.

Эвакуациленĕ халăхшăн куллен тăрăшмалла

Пирĕн çĕршыв территорийĕн оккупациленĕ пайĕ тăрăх гитлерла вăрă-хурахсем вутпа тата хĕçпе çунтарса, ишĕлтерсе пычĕç. Совет çыннисем гитлерла çынвĕлерене сен кашкăрла йăлисене пĕлеççĕ, çавăнпа та вĕсен тĕп масси фронт çывăхĕнчи районсенчен Совет Союзĕн хĕвелтухăçĕнчи районĕсене вăхăтра куçса кайрĕ. Нимĕçсен командованийĕ Совет Союзĕн 5 уйăх хушшинчи çухатăвĕсем çинчен кăларнă хăйĕн суя сводкинче нимĕç войскисем 75 миллион çын пурăнакан территорие тытса илнĕ тесе мухтанчăкла пĕлтерчĕ. Гитлерăн фальшивомонетчикĕсем çакăн пек кулăшла шухăшласа кăларнисене Совет Информаци Бюровĕ хăй вăхăтĕнче тăрă шыв çине кăларчĕ. Вуншар миллион совет çыннисем пурăнма урăх вырăнсене куçрĕç.

Совет правительстви, транспортри йывăрлăхсене пăхмасăрах, эвакуациленĕ халăха илсе каймашкăн çĕршер эшелон парса, халăха çавтери пысăк пулăшу кăтартрĕ. Правительство вĕсене ĕç тупса парас, вĕсене валли йĕркеллĕ пурăнăç условийĕсем туса парас тĕлĕшпе нумай тăрăшать. Фронт çывăхĕнчен куçса килекен миллионшар çынна тăвансене кĕтсе илнĕ пек кĕтсе илсе, вĕсене пурăнма ăшă çуртйĕр тупса парасси ĕнтĕ мĕнпур вырăнти организацисен тата тылри районсенче пурăнакан мĕнпур вырăнти халăхăн задачи пулса тăрать.

Куçарса килнĕ предприятисене Атăл тăрăхĕнчи, Уралри, Çĕпĕрти районсене вырнаçтарнă. Çак заводсемпе пĕрле çĕнĕ вырăна çемьи-мĕнĕпех куçса килнĕ рабочисене, инженерсемпе служащисене Свердловск облаçĕнчи нумай хуласемпе районсенче общежитисем кăна мар, уйрăм пÿлĕмсемпе хваттерсем те параççĕ. Унта пурăнмалли çĕнĕ çуртсем тăваççĕ, кунсăр пуçне, вырăнти çынсем, хăйсем пурăнакан хваттерĕн пĕр-пĕр пайне уйăрса, унта куçса килнĕ çынсене хваттере кĕртеççĕ. Куçса килнĕ халăхран пиншер çынна малтанхи уйăх хушшинчех колхозсене вырнаçтарнă та, халĕ вĕсем ялхуçалăх ĕçĕсенче активлăн хутшăнса ĕçлеççĕ.

Вырăнти партипе совет организацийĕсем эвакуациленĕ халăха вырнаçтарас тĕлĕшпе мĕн кирлине пурне те тунă тесе шутлани çапах та тĕрĕс мар пулнă пулĕччĕ.

Чи малтанах, ĕçе юрăхлă мĕнпур халăха промышленноçра е ялхуçалăхĕнче ĕçе вырнаçтармалла. Эвакуаци йĕркипе куçса килнĕ халăхран колхозсемпе совхозсем валли темĕн чухлĕ работниксем хатĕрлеме пулать. Куçса килнĕ халăха ĕçе хутшăнтарса вырăнти промышленноçа та чылай аталантарма пулать. Пирĕн совет çĕршывĕнче пурне валли те ĕç тупăнать! Куçса килнĕ халăхăн пĕр пайĕ, паллах, çĕнĕ вырăнсенче ĕмĕрлĕхех пурăнма юлĕ, вĕсене çак ĕçре те пулăшас пулать.

Иккĕмĕшĕнчен, куçса килнĕ халăха хваттерсем тупса парас тата вĕсен кулленхи пурнăçри ыйтăвĕсене татса парас тĕлĕшпе чăннипех ĕнтĕ большевикла тăрăшса ĕçлени кирлĕ. Халĕ, хĕллехи условисенче, халăха вут-шанкă тупса парас тесе, вырăнти топливо ресурсĕсемпе туллин усă курмалла. Эвакуаци йĕркипе куçса килнĕ çынсем пурăнакан çуртсене ăшăтасси хулари, районри тата ялти советсен хальхи вăхăтри чи кирлĕ ĕçĕ пулса тăрать.

Вут-шанкă хатĕрлес, çуртйĕре юсаса ăшăтас ĕçе нумай вырăнсенче куçса килнĕ çынсене хăйсене те явăçтараççĕ, вĕсене çак ĕçсене явăçтармалла та. Куçса килнисем вăрçă обстановкинче куçса çÿресси мĕнле йывăрлăхсемпе сыхăнса тăнине, çак йывăрлăхсене паттăррăн çĕнтерсе пыма кирлине ăнланаççĕ.

Халăх сывлăхне упрас тĕлĕшпе ĕçлекен органсене те пысăк ĕç тивĕрĕ. Вăрçă вăхăтĕнче халăха санитари тĕлĕшĕнчен лайăх асăрхаса тăрас тĕлĕшпе уйрăмах тăрăшса ĕçлемелле. Медицина работникĕсен халĕ тĕрлĕ чир-чĕр сарăлассинчен никăçанхинчен те ытларах сыхласа тăмалла. Куçса килнĕ халăха медицина тĕлĕшĕнчен вăхăтра тата квалификациллĕ пулăшу парса пымалла. Уйрăмах санпросвет ĕçне анлăн сарса ямалла.

Ача-пăчасене пăхса ÿстерес тĕлĕшпе яланах тăрăшса ĕçлеме тивет. Куçса килнĕ ачасене вăрçă инкеклĕхĕпе хăрушлăхне питех туйтарас мар тесе, партипе совет организацийĕсем çеç мар, обществăллă организацисем те питĕ пысăк ĕç тума пултараççĕ.

«Правда» хаçатра нумаях та пулмасть Кироври хĕрарăм-общественницăсен питĕ паха пуçарăвĕ çинчен каласа панăччĕ. Кунта хĕрарăмсем куçса килнĕ ачасене шефа илнĕ, вĕсене хăйсен ачисене пăхнă пек тимлĕн пăхаççĕ, вĕсене валли апат-çимĕç, ăшă тумтир, çăматăсем, алшишсем тупса парас тĕлĕшпе ĕçлеççĕ. Киров облаçĕнчи Лебяжски районри Ельнино ялĕнче Сергей Миронович Кировăн йăмăкĕсем—Анна Мироновна тата Мария Мироновна Кострикова учительницăсем вăхăтлăха тăван ашшĕ-амăшĕнчен уйăрăлнă ачасемшĕн мĕнле тăрăшмаллине питĕ паха примерне кăтартса пачĕç. Сергей Миронович йăмăкĕсен пуçарăвĕпе Ельнино ялĕнчи хĕрарăмсем куçса килнĕ ачасене валли мунча туса лартнă, ăшă тумтирсем çĕлесе панă, хĕл каçмалăх пахча-çимĕç хатĕрлесе хунă. Çакна совет хĕрарăмĕсем-патриоткăсем пур вырăнсенче те тума пултараççĕ!

Чул чĕреллĕ, совет çыннисен пахалăхне çухатнă çынсем çеç куçса килнĕ çынсем çине сиввĕн пăхма пултараççĕ. Мĕнпур чун-чĕрипе бюрократланса кайнă çынсем çеç эвакуациленĕ халăх çине ют çынсем çине пăхнă пек пăхма пултараççĕ. Хăшпĕр вырăнсенче, чăнах та ĕнтĕ, вырăнти организацисенче ĕçлекен работниксем эвакуациленĕ халăхшăн тăрăшмаççĕ. Хăшпĕр районсенче, сăмахран, куçса килекен халăха йышăнма хатĕрленмен, вĕсене пурăнма хваттерсем тупса паман. Чкалов облаçĕнчи Ташла ялĕнчен çар службинчи пĕр çыннăн арăмĕ «Правда» хаçата вырăнти организацисем хăйĕн çине сиввĕн пăхни çинчен кÿренсе тĕрĕс çыру çырнă. Çакăн пек сиввĕн кĕтсе илни çинчен калакан фактсене, паллах ĕнтĕ, чăтса тăма çук.

Вырăнти партипе совет организацийĕсен, тылри районсенчи вырăнти халăхăн эвакуаци йĕркипе куçса килнĕ халăхшăн тăрăшмалла, çĕнĕ вырăнсене вĕсемшĕн хăйсен тăван вырăнĕ пекех ăшă та лăпкă туса памалла.

(«Правда», декабрĕн 18-мĕшĕнчи умстатьи).

Малтанхи итогсем

Кăçалхи декабрĕн 19-мĕш тĕлне республикăра укçа-тенкĕпе япала лотерейине пĕтĕмпе 3.660.000 тенкĕлĕх сарнă, укçине 759.000 тенкĕ пухнă.

Çак районсем лотерея билечĕсене пĕтĕмпех сарса çитернĕ: Улатăр районĕн план тăрăх 627 пин тенкĕлĕх сармалла пулнă, 644 пин тенкĕлĕх сарнă; Элĕк районĕн планпа 100 пин тенкĕлĕх сармалла пулнă, 101 пин тенкĕлĕх сарнă; Ишлей районĕн 108 пин тенкĕлĕх сармалла пулнă, 101 пин тенкĕлĕх сарнă; Куславкка районĕн 168 пин тенкĕлĕх сармалла пулнă, 191 пин тенкĕлĕх сарнă; Комсомольски районĕн 94 пин тенкĕлĕх сармалла пулнă, 115 пин тенкĕлĕх сарнă; Çĕрпÿ районĕ 156 пин тенкĕлĕх. Шăхасан районĕ 132 пин тенкĕлĕх, Елчĕк районĕ 136 пин тенкĕлĕх, Тăвай районĕ 87 пин тенкĕлĕх сарса, плана ытлашшипех тултарнă.

Лотерея билечĕсене çыранса илесси ку районсенче малалла пулса пырать.

Лотерея билечĕсемшĕн укçа пухас тĕлĕшпе Хĕрлĕ Чутай районĕ (91 пин тенкĕ), Улатăр (111 пин тенкĕ), Шăхасан (78 пин тенкĕ), Комсомольски (46 пин тенкĕ), Куславкка (41 пин тенкĕ) тата Елчĕк (40 пин тенкĕ) районĕсем малта пыраççĕ.

Çĕмĕрле, Канаш, Кувакино, Первомайски тата Калинин районĕсем билетсене сарас тĕлĕшпе те, укçа пухас тĕлĕшпе те юлса пыраççĕ. Çак районсен, агитациллĕ-массăллă ĕçе вăйлатса, лотерея билечĕсене сарас тата вĕсемшĕн укçа пухас хăвăртлăха чылай ÿстермелле. Малта пыракан районсенче билетсемшĕн укçа пухас ĕçе малалла та вăйлатса пырас пулать.

Çĕнĕ çул ячĕпе парне яраççĕ

Декабрĕн 18-мĕшĕнче Наркомфинпа Перекет кассисен Управленинче тата Госстрахра ĕçлекенсен пухăвĕ пулса иртрĕ. Унта Шупашкар хулинчи стахановецсем ĕççыннисене Хĕрлĕ Çар боецĕсем валли парнесем ярас ĕçе организацилеме чĕнсе каланине сÿтсе яврĕç. Пухура пулнисем çĕнĕ çул ячĕпе Хĕрлĕ Çар боецĕсем патне парнесем яма йышăнчĕç.

— Эпир Хĕрлĕ Çара мĕн вăй çитнĕ таран пулăшма тивĕçлĕ. Эпĕ боецсем валли 50 тенкĕ укçа тата бритва паратăп, ыттисене манран пример илме чĕнетĕп,—терĕ Госстрахăн начальникĕ Матвеев юлташ.

Çавăнтах парне пухас ĕçе тытăнчĕç. Наркомфинра хут салатса çÿрекен Говш юлташ 10 тенкĕ, финанс халăх комиссарĕ Семенов юлташ 60 тенкĕ, бухгалтер Попова 30 тенкĕ пачĕç.

Пухура пулнă 32 çын 855 тенкĕ пама пулчĕç. Вĕсенчен нумайĕшĕсем хăйсем пама пулнă парнесене çавăнтах пачĕç. Пурĕ 485 тенкĕ укçа, икĕ бритва пухăнчĕ. Парне пухас ĕç сарăлсах пырать.

А. МИХАЙЛОВ.

Совет Информаци Бюровĕнчен

Декабрĕн 18-мĕшĕнчи каçхи пĕлтерÿ

Декабрĕн 18-мĕшĕнче пирĕн войскăсем противника хирĕç пур фронтсенче те çапăçнă. Хĕвеланăç, Калинин тата Кăнтăр-Хĕвеланăç фрончĕсенчи чылай участоксенче пирĕн войскăсем, противника хирĕç хаяррăн çапăçса, малалла куçса пынă тата халăх пурăнакан чылай пунктсене йышăннă.

Декабрĕн 17-мĕшĕнче нимĕçсенне 7 самолет пĕтерсе тăкнă. Пирĕн 1 самолет пĕтнĕ.

Декабрĕн 18-мĕшĕнче Мускав патĕнче противникăн 3 самолетне çапса антарнă.

* * *

Декабрĕн 17-мĕшĕнче пирĕн авиаци нимĕçсен 16 танкне, 2 бронемашинине, войскăсемпе грузсем турттарса пыракан 730 автомашинине яхăн, 28 полевой орудине прислугипе пĕрлех, 5 зенитнăй орудине, боеприпассем тиенĕ 470 лавне ытла, штабăн 2 автобусне пĕтерсе тăкнă тата сиенленĕ, 10 чугунçул составне вут тĕртсе янă, тăшман пехотин 3 полкне пĕтерсе тăкнă тата сапаласа янă.

* * *

Декабрĕн 17-мĕшĕнче Совет Информаци Бюровĕ пирĕн войскăсем Алексин хулине йышăнса илни çинчен пĕлтернĕччĕ. Малтанлăха шутласа тухнă даннăйсем тăрăх, çав хулана илнĕ чухне çакăн пек трофейăсем тытса илнĕ: 73 оруди, 6 танк, 2 танкетка, 7 тягач, 265 автомобиль, 16 мотоцикл, 47 автомат, 58 миномет, 56 пулемет, 897 винтовка, 4 пин мина, 700 пин ытла винтовка патронĕсем, 110 лаша. Алексин хули районĕнче нимĕçсен салтакĕсемпе офицерĕсем, вилнисене шутласан кăна, 1.000 çын пĕтнĕ.

* * *

Хĕвеланăç фрончĕн участокĕсенчен пĕринче кĕрешекен Белов генералăн чаçĕсем пĕр кун хушшинчи çапăçусенче нимĕçсенне 31 танк, 35 оруди 47 автомашина, 2.000 ытла снаряд тата ытти боеприпассем нумай тытса илнĕ.

Хĕвеланăç фрончĕн тепĕр участокĕнче Власов генералăн боецĕсем пĕр кун хушшинчи çапăçусенче нимĕçсенне 32 противотанковăй оруди, 106 автомашина, 3 танк, 14 станковăй пулемет, боеприпассен складне тата çар пурлăхĕн складне тытса илнĕ.

* * *

Хĕвеланăç фронтĕнчи участоксенчен пĕринче кĕрешекен пирĕн чаçсем пĕр кун хушшинчи çапăçусенче нимĕçсене халăх пурăнакан 24 пунктран хăваласа кăларнă, пехотăн 1 батальонне вĕлерсе пĕтернĕ, 1 танк, 33 автомашина, 13 оруди, 15 пулемет тата винтовкăсем нумай тытса илнĕ.

* * *

Лейтенант Салодубов юлташ командир пулса ертсе пыракан танк экипажĕ тăшманăн 5 танкне хирĕç çапăçăва кĕрсе кайнă. Хăюллă совет танкисчĕсем нимĕçсен 3 машинине çапса çĕмĕрнĕ, ыттисем тарнă.

* * *

Днепропетровск облаçĕнчи партизансем декабрĕн 13-мĕшĕнче В. станци çывăхĕнче противникăн çар хатĕрĕсем тата салтаксем турттарса пыракан поездне взрыв туса сирпĕнтернĕ. Çакăнта 40 салтак, 12 оруди, 4 танк, 1 грузовой автомашина тата питĕ вăйлă 7 прожектор пĕтнĕ. Д. юлташăн партизанла отрячĕ нимĕç салтакĕсем ларса пыракан грузовой автомашинăна вăл чугунçул урлă каçнă самантра взрыв туса сирпĕнтернĕ. 17 нимĕç вилнĕ тата аманнă. Çавна пула нимĕçсен çар эшелонĕсем çÿресси 4 сехете яхăн чарăнса тăнă. Кривой Рогри горняксем-партизансем нимĕç оккупанчĕсен пысăк обозĕ пыракан çул çине минăсем хурса тухнă. Фашистсен орудисем турттарса пыракан 2 грузовикĕ тата продовольстви грузĕпе пыракан 3 лавĕ пĕтнĕ.

* * *

Германипе Итали оккупанчĕсем Югославин мирлĕ халăхне тем пек тискеррĕн асаплантарса пусмăрлаççĕ пулсан та, Югослави патриочĕсен фашистла захватчиксене хирĕç пыракан кĕрешĕвĕ вăйланнăçемĕн вăйланса пырать. Ултавпа суя ăшне путса ларнă Германин Информаци Бюровĕ те декабрĕн 16-мĕшĕнчи пĕлтерĕвĕнче ирĕксĕрех çапла йышăннă: «Сербин шалти районĕсем» партизансен аллинче тăраççĕ, тенĕ. Нови Пазар çывăхĕнче партизансем нимĕç фашисчĕсен карательнăй экспедицине пуçĕпех çапса çĕмĕрнĕ. Çапăçура нимĕçсенне 143 çынна вĕлернĕ, 211 çынна амантнă. Ужицы районĕнче мирлĕ халăха нимĕç штурмовикĕсем çаратса пурăнакан яла партизансем çавăрса илнĕ. Фашистсем, хăраса ÿксе, хăйсен хĕçпăшалне пăрахса тарма тытăннă. Партизансем пăшалсенчен персе 70 оккупанта яхăн вĕлерсе пĕтернĕ.

* * *

Совет çĕршывĕнчи колхозниксемпе колхозницăсем 1942 çулти вăйлă тырпулшăн пысăк хавхаланупа кĕрешеççĕ. Алтайри пиншер колхозниксем юр тытас тĕлĕшпе ĕçлеме хире тухнă. Пĕлтĕр кунти колхозниксем 919 пин гектар çĕр лаптăкĕ çинче юр тытнă. Халĕ 1 миллион та 330 пин гектар çинче юр тытас ĕç пырать. Якут АССР-чи машинно-тракторнăй станцисем ăнăçлăн хатĕрленеççĕ. Намски, Нюрбински тата ытти станцисем тракторсене юсаса çитернĕ те ĕнтĕ. Мегино-Калгаласски районри Сталин ячĕпе тăракан ялхуçалăх артелĕн колхозникĕсем çитес çулта кашни гектартан 100 пăта çитĕ тĕштырă илме сăмах панă. Вĕсем уйхире тислĕк кăларас плана ытлашшипех тултарнă, кĕл те нумай пухнă. Казахстан колхозникĕсем шăварса тăракан çĕрсен лаптăкне аслăлатаççĕ, унта вĕсем оборонăшăн кирлĕ техникăллă культурăсем акма хатĕрленеççĕ. Кăнтăр-Казахстан облаçĕнче ку таранччен усă курман çĕрсем çинчи каналсене тасатма тата вĕсен шутне ÿстерме пиншер колхозник ĕçе тухнă. Çĕнĕ участоксемпе усă курма пуçлани хумамăкĕпе сахăр кăшманĕ акас лаптăка 1942 çулта 10 процент ÿстерме май парать. Кăнтăр-Казахстанра çĕрсене нÿрĕ тытма пулăшакан хĕллехи ĕçсене тата шăварса тăма хатĕрленес ĕçе ăнăçлăн туса пыраççĕ. Çав çĕрсем çине мамăкпа люцерна акаççĕ. Халлĕхе 61 пин гектар ытла шăварса хатĕрленĕ те ĕнтĕ.

Декабрĕн 19-мĕшĕнчи ирхи пĕлтерÿ

Декабрĕн 19-мĕш ыран тенĕ чух çĕрле пирĕн войскăсем противника хирĕç пур фронтсенче те çапăçнă.

* * *

Хĕвеланăç фрончĕн участокĕсенчен пĕринче Доватор генералăн кавалерист-гвардеецĕсем пĕр кун хушшинчи çапăçусенче противникăн салтакĕсемпе офицерĕсене 1000 çынна вĕлерсе пĕтернĕ, тăшманăнне 2 танк, 3 пулемет, пĕр оруди, 9 çăмăл машина пĕтерсе тăкнă тата 50 оруди, 62 пулемет, 136 автомат, 250 автомашина тытса илнĕ.

* * *

Фронтăн кăнтăр-хĕвеланăç енче кĕрешекен пирĕн пĕр часть нимĕçсенчен Г. ялне тытса илсе, 25 оруди, 18 миномета, 6 зенитнăй пулемет, 55 автомашина тата 50 километр тăршшĕ кабель тытса илнĕ.

* * *

Ленинград фронтĕнче кĕрешекен пирĕн летчиксем пĕр кун хушшинчи çапăçусенче нимĕçсенне 4 çар эшелонне, 200 автомашинăна çити пĕтерсе тăкнă, противникăн салтакĕсемпе офицерĕсене 1000 çынна яхăн вĕлерсе пĕтернĕ тата сапаласа янă.

* * *

Политрук Марьин юлташ ертсе пынипе совет кавалерисчĕсем противник вырнаçнă Р. ялĕ çине çĕрле пырса тапăннă. Хăюллă кавалеристсем гранатăсемпе çунакан шĕвек тултарнă бутылкăсем пăрахса нимĕçсенне 7 танк, 12 мотоцикл пĕтерсе тăкнă тата фашистсен салтакĕсемпе офицерĕсене 50 çынна вĕлерсе пĕтернĕ.

* * *

Хĕвеланăç фрончĕн участокĕсенчен пĕринче нимĕçсен 34-мĕш пехотнăй дивизийĕн 80-мĕш полкĕнчи 7-мĕш ротăри ефрейтор Михаэль Гаст допросра çапла каласа панă: «34-мĕш дивизи халĕ ĕнтĕ çапăçма пултарайман дивизи пулса тăчĕ. Вырăссен артиллерийĕпе танкĕсем пирĕн чаçа питех те пысăк çухатусем кÿчĕç. Нумаях пулмасть совет танкĕсем нимĕçсен 80-мĕш пехотнăй полкне çапса аркатрĕç тата сапаласа ячĕç. Çакăн хыççăн полк хăйĕн юлашкийĕсене пухас тата йĕркене кĕртес тесе тăвата кун хушши тăрăшрĕ. 3-мĕш батальона тĕппипех пĕтерсе тăкнă. Халĕ 80-мĕш полк икĕ батальонран тăрать, вĕсенче кашнинче виçшер рота вырăнне 2-шер рота кăна тăрса юлнă. 7-мĕш ротăра 180 салтак пулнă, унтан татах 20 çын хушса панă. Анчах халĕ ротăра 48 салтак кăна тăрса юлчĕ. Юлашки çапăçура вырăссен танкĕсемпе туписем пирĕн обоза пĕтерсе тăкрĕç. Салтаксем сахал, хурал тăмаллисем, нарядсем тата ытти тĕрлĕ йывăр ĕçсем питех те нумай. Хăшпĕр салтаксем çавтери начарланса çитрĕç, ура çинче аран кăна тăраççĕ. Тăвата эрне хушши эпĕ пит çуман. Кĕпе-йĕмсене пĕр уйăх çурă ĕнтĕ улăштарман. Ку тĕлĕшпе ман ĕç ăнăçлăрах пулчĕ, манăн юлташсем вара виçĕ уйăх ытла кĕпе-йĕм улăштарман. Юлашки çапăçусем хыççăн салтаксен шухăш-кăмăлĕсем уйрăмах начарланчĕç. Гитлерпа Бок генералăн приказĕсем тÿсме çук суя япаласем пулса тăнине салтаксем хăйсен çурăмĕ çинче тÿссе ирттерсе ăн-

Малалли 2-мĕш страницăра

ВКП(б) Обкомĕнче

Çĕрпÿ районĕнчи Туçи ялсоветне кĕрекен «Цивильстрой» колхозри малта пыракан колхозниксем Оборона фондне пама личнăй хуçалăхра выльăх-чĕрлĕх ÿстерсе самăртасси çинчен чĕнсе каласа тунă пуçарăва ВКП(б) Обкомĕн бюровĕ ырланă.

ВКП(б) Обкомĕн бюровĕ парти райкомĕсен секретарĕсене тата райсовет исполкомĕсен председателĕсене «Цивильстрой» колхоз колхозникĕсен çĕршыв оборонин фондне пама личнăй хуçалăхра выльăх-чĕрлĕх ÿстерсе самăртас тĕлĕшпе тунă пуçарăвĕ çинчен колхозниксене тата пĕтĕм ĕççыннисене анлăн ăнлантарса пама хушнă.

ХĔРЛĔ ÇАРА ТАТАХ ТА ВĂЙЛĂНРАХ ПУЛĂШАР!

Çĕрпÿ районĕнчи Туçи ялсоветне кĕрекен „Цивильстрой“ колхозри колхозниксем тата колхозницăсем Чăваш АСС Республикинчи мĕнпур ĕççыннисене

ЧĔНСЕ КАЛАНИ

Хаклă юлташсем!

Пирĕн пĕтĕм çĕршыв халĕ пĕр шухăш-кăмăлпа, тăван çĕршыв чыслăхĕшĕн, ирĕклĕхĕшĕн тата никама пăхăнманлăхĕшĕн геройла кĕрешекен Хĕрлĕ Çара тата Тинĕс-Çар флотне активлăн пулăшас шухăш-кăмăлпа пурăнать. Советăн кашни патриочĕ хăйĕн тăван çĕршывĕн кунçулĕ пирки шухăшлать, гитлерла çынçиенсене хăвăртрах çĕнтерме мĕн кирлине пурне те тăвать. Совет Союзĕн хĕçпăшаллă вăйĕсем, генийллĕ полководец Сталин юлташ ертсе пынипе, çак юлашки кунсенче отечественнăй вăрçăн фрончĕсенче чаплă çĕнтерÿсем турĕç, фашистсен суйласа илнĕ темиçе дивизине çĕмĕрсе тăкрĕç. Советăн пултаруллă боецĕсем пуçарулăха хăюллăн хăйсен аллине илеççĕ, нимĕç оккупанчĕсене хăватлăн пырса çапаççĕ. Анчах тăшман вăйлă-ха. Германи фашизмĕн пысăк çар машинине çĕмĕрсе тăкма татах та вăйлăнрах тăрăшни кирлĕ. Пирĕн геройла боецсем тăван çĕршывăн кашни утăм çĕрне хăюллăн хÿтĕлеççĕ, фашистсене ССР Союзĕн вăхăтлăха оккупациленĕ районĕсенчен, хулисенчен хăвалаççĕ.

Хĕрлĕ Çарăн фронтсенчи çитĕнĕвĕсене пирĕнтен кашниех тылра тÿрĕ кăмăлпа ĕçлесе, Хĕрлĕ Çарăн боецĕсемшĕн тăрăшнипе çирĕплетмелле.

Эпир, «Цивильстрой» колхозри колхозниксемпе колхозницăсем, отечественнăй аслă вăрçă кунĕсенче хамăрăн колхоз уйхирĕсенче никăçанхинчен те вăйлăн тăрăшса тата пысăк тухăçлăх кăтартса ĕçлерĕмĕр. Кăçал эпир пысăк тухăçлă тырпул туса илтĕмĕр, выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес ĕçре пысăк çитĕнÿсем турăмăр, государство умĕнчи мĕнпур обязательствăсене вăхăтра тултартăмăр. СССР Оборонин фондне 300 пăт тырпул, 71 килограмм хăмла, çырли, çăмарта тата пахча-çимĕçсем патăмăр. Хĕрлĕ Çар боецĕсем валли 12 мăшăр çăмата, 107 тир, 120 мăшăр чăлха, алшишсем тата ытти япаласем нумай панă.

Анчах эпир хамăрăн тăван Хĕрлĕ Çар валли тума пултарнине пурне те тумаст-ха. Пирĕн çулпуç Сталин юлташ Октябрь уявĕ кунĕсенче тухса каланă историллĕ сăмахсемпе тата отечественнăй фронтăн чылай участокĕсенче совет войскисем тунă çĕнтерÿсем çинчен пĕлтерекен хыпарсемпе хавхаланса, эпир малашне те геройла Хĕрлĕ Çара ялхуçалăх продукчĕсем парса ытларах пулăшма пулатпăр.

Эпир хамăрăн хуçалăхсенче 41 сысна, 60 сурăх, 20 хур тата кăвакал, 30 чăх çитĕнтерсе самăртма, кайран вĕсене пурне те çĕршыв оборонин фондне, геройла Хĕрлĕ Çарăн боецĕсем валли пама йышăнтăмăр. Кунсăр пуçне эпир колхозниксен хуçалăхĕсенче 20 килограмм çу, 1000 штука çăмарта пухса пама пултăмăр.

Сыснасене хуçалăхра çитĕнтересси йывăр ĕç мар. Кашни хуçалăхрах апат-çимĕç тупăнать, сыснасене пăхма пире, колхозниксене, вĕрентме кирлĕ мар. Пирĕнтен кашниех сыснана е сурăха самăртас тесе вăй хурса ĕçлесен, Хĕрлĕ Çар пиншер пăт аш-какай илет. Çакă вара пирĕн тăван çĕршывăн оборона вăй-хăватне тĕреклетес çĕре çĕнĕ вăй хуни пулать.

Эпир, колхозниксемпе колхозницăсем, Екатерина Федорова, Анастасия Терентьева, Александра Сотникова, Ив. Шорин, Алексей Федоров, Николай Петров, Петр Андреев, Михаил Ильин тата ыттисем те хамăр хуçалăхсенче пĕрер сысна çитĕнтерсе самăртма, колхозниксем В. Сергеев, А. Прокопьев, А. Матвеев, А. Иванов, К. Лавов, С. Федоров, Ф. Кузьмин, М. Гаврилов—пĕрер сурăх çитĕнтерсе самăртма, А. Осипова, Н. Ефимова, А. Судаков хурсем пама пулатпăр.

Пирĕн геройла Хĕрлĕ Çарăн хăюллă боецĕсем тутă пулччăр, пирĕн пулăшу вĕсене фашистла йыткĕтĕвĕсене хăвăртрах çĕмĕрсе тăкма пулăштăр. Йăлтах фронт валли, йăлтах тăшмана çĕмĕрсе тăкма!

Эпир, «Цивильстрой» колхозри колхозниксемпе колхозницăсем, Чăваш республикинчи мĕнпур колхозниксене, колхозницăсене тата ĕççыннисене пирĕн примера йышăнма ыйтатпăр. Пирĕн ĕç—тĕрĕс ĕç, çĕнтерÿ пирĕн алăра пулать.

Колхоз членĕсен пухăвĕ хушнипе: «Цивильстрой» колхоз председателĕ И. ШОРИН.

Колхозниксем: Н. ПЕТРОВ, В. СЕРГЕЕВ, КЛИМЕНТЬЕВ, А. ПРОКОПЬЕВ, А. ТЕРЕНТЬЕВА, А. ФЕДОРОВ.

Туçи ялсовет исполкомĕн председателĕ А. ОСИПОВ.

Кандидатсен группин руководителĕ П. АНДРЕЕВ.

Нимĕçсене Мускав патĕнче аркатса тăкни çинчен ютçĕршыв хаçачĕсем мĕн çыраççĕ

СТОКГОЛЬМ, декабрĕн 18-мĕш. (ТАСС). Швецире тухса тăракан хаçатсем нимĕçсене Мускав патĕнче аркатса тăкни çинчен Совет Информаци Бюровĕ пĕлтернине курăнмалла вырăнсенче пичетлесе кăларнă. Хаçатсем хăйсен статьисен ячĕсенчех нимĕçсем Мускав патĕнче питĕ пысăк поражени тÿснине, нимĕçсен Мускава тытса илес планĕ арканса кайнине, вырăссен контрнаступленийĕ ăнăçлă пулнине кăтартса параççĕ. «Гетеборг хандель тиден» хаçат хăйĕн умстатьинче çапла çырать: «Ку таранччен Ростов патĕнче фон-Клейстăн чаçĕсене аркатса тăкни нимĕçсен Хĕвелтухăç фронтĕнчи чи пысăк поражениийĕ тесе шутлатчĕç. Анчах халĕ ĕнтĕ Мускавшăн пулса иртнĕ питĕ пысăк çапăçу, Германи пропаганди октябрĕн 9-мĕшĕнчех вĕçленĕскер, нимĕçсене питĕ пысăк поражени тÿсесси патне илсе пычĕ. Нимĕçсен Ростов патĕнче хальхи вăхăтра пулса тăнă положенийĕ иртнĕ вăрçăра нимĕçсен Марна патĕнче пулнă положенине аса илтерет: нимĕçсем хăйсем тактикăллă тĕллевпе чакса пыратпăр, теççĕ. Анчах та аркатса тăкнă çарсем яланах «тактикăллă тĕллевсене кура» чакса пыни пуриншĕн те паллă ĕнтĕ».

НЬЮ-ЙОРК, декабрĕн 18-мĕш. (ТАСС). Америкăра тухса тăракан хаçатсенче Хĕрлĕ Çарăн ăнăçлă ĕçĕсем çинчен пĕлтернисем халĕ те паллă вырăн йышăнса пыраççĕ. «Нью-Йорк таймс» хаçат «Вырăссем Мускав патĕнче фашистсене малалла хăваласа пыраççĕ» ятпа пĕлтерÿсем пичетлесе кăларать. Хĕрлĕ Çарăн юлашки ăнăçăвĕсем çинчен «Таен» хаçат çапла çырать: «Çак çĕнтерÿ — ку вăрçăра демократиллĕ державăсем тунă чи пысăк çĕнтерÿ пулать». Вашингтонра тухса тăракан «Стар» хаçатăн обозревателĕ Мерли, гитлерла Германие хирĕç кĕрешнĕ çĕрте Совет Союзĕ тунă çĕнтерÿсем Мускавшăн çеç мар, Вашингтоншăн та, Америкăри Пĕрлешÿллĕ Штатсен малашлăхĕшĕн те питĕ пысăк вырăн йышăнса тăраççĕ, тесе çырать. Нацистсем Ростов патĕнчен каялла чакни, вĕсен Мускав патĕнчи ĕçĕсем пугланни—Гитлер хăй пуçласа янă кампанире гитлерла çарăн ĕçĕ ăнăçсăр пулнин чи малтанхи тĕслĕхĕ пулса тăрать. Вырăссене «çисĕм пек хăвăрт вăрçа» чарса лартнăшăн çеç мар, тата противника каялла тартнăшăн та истори вĕсене тивĕçлĕ вырăна хурĕ.

Ричмондра (Виргиния штачĕ) тухса тăракан хаçат «Таймс диспетч» хăйĕн умстатьинче Гитлер Наполеон йĕрĕ тăрăх пырать тесе палăртать. «Хĕрлĕ Çар, — тесе çырать хаçат, — нацистсен бронетанковăй дивизийĕсене хирĕç тăрас проблемăна татса парса, пĕтĕм тĕнчери халăхсене çĕнĕ шанчăк пачĕ».

Рузвельтăн полномочийĕсене пысăклатнă

Америкăри Пĕрлешÿллĕ Штатсен представительсен палати декабрĕн 17-мĕшĕнче Рузвельта алă пусма çĕнĕ законопроект панă. Çак законопроект тăрăх, вăрçă вăхăтĕнче президента цензура правине панă тата унăн ытти полномочийĕсене те пысăклатнă.

(ТАСС).

Совет Информаци Бюровӗнчен

Декабрӗн 19-мӗшӗнчи ирхи пӗлтерӳн вӗҫӗ

ланчӗҫ». Юлашкинчен тыткӑна лекнӗ ефрейтор ҫапла каласа панӑ: «Эпӗ тӳснӗ пек кам тӳссе ирттернӗ, ҫавӑ фашизмпа килӗшме пултараймасть. Ирӗксӗрлесе ӗҫлеттерни, концентрациллӗ лагерьсем тата вӗҫӗ-хӗррисӗр вӑрҫӑсем ҫемьене аркатаҫҫӗ, этем йӗркеллӗ пурнӑҫ тесе шутлама хӑнӑхнине пурне те ишӗлтереҫҫӗ».

* * *

Нимӗҫсен фашистла мерзавецӗсем оккупациленӗ совет районӗсенчи мирлӗ халӑха ҫаплах ҫаратаҫҫӗ, асаплантарса вӗлереҫҫӗ. Смоленск облаҫӗнчи мӗнпур хуласемпе ялсенче нимӗҫсем хресченсенчен хӗллехи мӗнпур тумтирсене, ҫав шутрах чылай ҫӗтӗлсе пӗтнисене те, туртса илнӗ. Могилев облаҫӗнчи Пропойск хулинче фашистсем хулари халӑхран мӗнпур минтерсене, тӳшексене, ҫӑматӑсене, тутӑрсемпе сукна костюмсене тытса илнӗ. Биново ялӗнче хресченсем нумайӗшӗсем килӗсенчен тухма пултараймаҫҫӗ, мӗншӗн тесен фашистла вӑрӑ-хурахсем тӑхӑнмалли мӗнпур тумтирсене ҫаратса кайнӑ. Куҫкӗретӗн ҫаратнипе пӗрлех, нимӗҫсем провокациллӗ сӗмсӗр майсемпе те усӑ кураҫҫӗ. Нумаях пулмасть фашистсем белорусс хресченӗсене, Климовичи хулинче укҫа тӳлемесӗр тӑвар параҫҫӗ, тесе пӗлтернӗ. Хресченсем хулана питех те нумайӑн пухӑнса ҫитсен, гитлерла мерзавецсем хулана ҫавӑрса илнӗ те хресченсенчен мӗнпур лашисемпе ҫунисене тытса илнӗ. Ҫакӑн пек ҫаратнине хирӗҫ тӑракан е хӑйсен лашисене хӑварма ыйтакан хресченсене нимӗҫсем вырӑнтах пере-пере вӗлернӗ. Тула облаҫӗнчи Новогеоргиевское ялӗнче нимӗҫсем нумай хресченсене ҫаратса хӗнесе пӗтернӗ. Григорий Александрович Бровник хресчене ҫатта-ҫарамаслантарнӑ та прикладсемпе хӗненӗ. Ватӑ хӗрарӑм Анастасия Бровкина хӑйӗн ывӑлне хӳтӗлеме тӑрсан, фашистсем ӑна та тӑнран яричченех хӗненӗ. Белоруссири Меховски районра фашистсем хӑшпӗр ялсене вӗсенчи халӑхсемпе—стариксемпе, хӗрарӑмсемпе тата ачасемпе пӗрлех вут чӗртсе ҫунтарнӑ.

Ҫурҫӗр флотӗн подводникӗсем геройла ӗҫ тунӑ

Капитан-лейтенант Малафеев командир пулса ертсе пыракан Н-ски лодка противникӑн коммуникацийӗнче тӑнӑ. Кӑнтӑрла иртсен тӑшманӑн сторожевик тата икӗ катер-охотник хӳтӗлесе пыракан 6000 тоннӑллӑ транспорчӗ курӑнса кайнӑ. Лодка шыв айне кӗнӗ те, малалла кайса, тӑшманӑн транспортне путарнӑ. Сторожевикпа катерсем лодка ҫине 35 бомба пӑрахнӑ. Лодка ҫӗр ҫине ларнӑ, анчах чее тӑшман кӗтсе тӑнӑ. Лодка командирӗ хӑюллӑ решени йышӑннӑ — шыв айӗнчи карап ҫиеле ишсе тухнӑ. Люка уҫсанах краснофлотецсем Таджеев, Воронов тата командир Чидрин орудисем патне чупса пынӑ. Лодка тӑшман карапӗсем патне хӑвӑрттӑн пынӑ. Ҫакӑн пек хӑюлӑха кӗтмен фашистсем хӑраса ӳкнӗ. Икӗ минута хушшинче, тӳрӗ наводкӑпа персе, подводниксем тӑшман катерне путарнӑ. Иккӗмӗш катер тарма васканӑ.

(«Правда», декабрӗн 17-мӗш).

Отечественнӑй аслӑ вӑрҫӑ фрончӗсенче

ХУЛА ҪӖНӖРЕН ЧӖРӖЛЕТ

Виҫӗмкун кунта нимӗҫсем хӑйсен юлашки сехечӗсене пурӑнса ирттернӗ. Каҫ пулсан вара хулара ҫапӑҫу кӗрлесе кайнӑ. Ҫӗрле, 11 сехетре, хула хӗррине пирӗн войскӑсем ҫӗмӗрсе пырса кӗнӗ. Декабрӗн 15-мӗш ыран тенӗ чух ҫӗрле, 2 сехетре, Клинра вара пӗр нимӗҫ те юлман.

Акӑ ӗнтӗ паян ирхинеренпе Клинра никам та ҫук пекех. Хулана кӗрсе кайнӑ пирӗн малтанхи батальонсем хулара пӗр минута та чарӑнса тӑман. Вӗсем, тӑшмана хыҫӗнченех хӑваласа пырса, пӗр чарӑнмасӑр хула витӗр тухса кайнӑ. Ҫук, вӗсем унта утса тухман, вӗсем хӑйсен хыҫӗнче йӗркелӗхпе ирӗклӗх хӑварнӑ. Малтанлӑха хулара пӗтӗм власть хулан военнӑй коменданчӗн Гусев майорӑн аллине куҫнӑ. Пирӗн ҫар хулана ирӗке кӑларнӑ, пирӗн ҫар ӑна ҫӗнӗрен пурнӑҫ парать.

Умра тӑракан пӗрремӗш задача — нимӗҫсем хуҫаланнин юнлӑ паллисене сӑтӑрса тӑкасси. Ҫак паллӑсем вӗсем пит те хӑрушӑ, вӗсене пурне те сасартӑках пӗтерсе хума ҫук. Хулан центрти площадӗнче нимӗҫсем, мӑшкӑлласа, хӑйсен масарне туса хунӑ. Вӗсем хуларан тухса кайнӑ чухне ҫунтарса хӑварнӑ ҫуртсем халь шӑлкӑварланса выртаҫҫӗ. Нимӗҫсем йывӑр аманнӑ икӗ красноармееца этем халиччен курман тискерлӗхпе мӑшкӑлласа асаплантарнӑ пулнӑ: ҫав красноармеецсен арлӑх органӗсене касса татнӑ пулнӑ. Ҫав икӗ красноармеец халь тин ӗнтӗ госпитале лекме пултарнӑ. Вӑрманта пытанса пурӑннӑ хула ҫыннисем халь ҫеҫ хулана таврӑнаҫҫӗ. Анчах, ҫук-ха, таврӑнма пултараймаҫҫӗ-ха: малтан саперсен минӑсене шыраса тупса пӗтермелле, унсӑрӑн ҫуртсене кӗме юрамасть.

Гусев майор патне саперсем, кивӗ больницӑра ӗҫленӗ фельдшерицӑсем пыраҫҫӗ; вӑл больницӑна нимӗҫсем ҫунтарса янӑ, халь ӗнтӗ ҫӗнӗ больница организацилеҫҫӗ. Рабочисем, водокачкӑра ӗҫлекенсем пыраҫҫӗ; водокачкӑна нимӗҫсем взрыв туса сирпӗнтерсе янӑ, халь ӗнтӗ водопровода ҫӗнӗрен ӗҫе яраҫҫӗ. Акӑ тата хлебопекарньӑра ӗҫлекен рабочисем пыраҫҫӗ: пекарньӑна нимӗҫсем ҫӗмӗрсе тӑкнӑ; халь ӗнтӗ ҫӑкӑр ыйтӑвне сӳтсе-явса татса пама тивет. Ҫапла ӗнтӗ пурнӑҫ кунта ҫӗнӗрен пуҫланать.

Кӑнтӑрла тӗлне хулана таврари вӑрмансенчен парти Горкомӗн работникӗсем, Исполком работникӗсем таврӑнаҫҫӗ. Вӗсем ваттӑ хурса ҫӗлетнӗ пиншаксемпе, хӗҫпӑшалсемпе; пӗри — винтовкӑпа, тепри — нимӗҫсенчен туртса илнӗ маузерпа. Нимӗҫсем хулара хуҫаланса пурӑннӑ вӑхӑтра вӗсем партизансене ертсе пыракансем пулнӑ, вӗсем тӑшмана парӑнман.

Вӗсем халь палламалла мар улшӑнса кайнӑ урамсемпе пыраҫҫӗ. Нимӗҫсем Горком ҫуртне чи малтан минӑсем хурса хӑварнӑ. Ҫав мӗнпур работниксем комендант патне пухӑнаҫҫӗ, комендантпа пӗрле ӗҫлеме тытӑнаҫҫӗ: ҫар представителӗсем вӗсем — халӑх представителӗсем. Анчах урамсем пушӑ-ха. Хула ҫыннисем майӗпен, пӗрерӗн кӑна хӑйсен ҫурчӗсем патне, нумайӗшӗ — ҫунса кӑмрӑк пулнӑ ҫурчӗсем патне таврӑнма тытӑнаҫҫӗ. Хӗрарӑмсем макӑраҫҫӗ. Вӗсен хуйхӑ куҫҫулӗсем, курайманлӑх куҫҫулӗсем, савӑнӑҫ куҫҫулӗсем пӗрле хутшӑнса каяҫҫӗ. Ӗнер ҫеҫ вӗт-ха ҫамрӑк хӗрарӑмсем ваттӑн курӑнма, хитрисем илемсӗррӗн курӑнма тӑрӑшнӑ. Вӗсем ун чухне ҫӗтӗк-ҫатӑк тӑхӑнса ҫӳренӗ, ҫӳҫӗсене юри сапаласа янӑ, хӑйсен пичӗсене вараланӑ. Ку вӑл — чеелӗх пулнӑ. Вӗсем ҫапла майпа хӑйсене намӑслантарасран, пусмӑрҫӑсем мӗн тӑвас килнӗ ҫавна тӑвассинчен ҫӑлса хӑварма тӑрӑшнӑ. Халь ӗнтӗ вӗсем пуҫласа уҫӑ пит-куҫпа тухаҫҫӗ.

Хула витӗр, малалла, ҫар чаҫӗсем каяҫҫӗ. Кашни хирӗҫ пулакан вӗсене хумханса пӗтӗм чӗререн саламлать.

— Сывӑ-и, юлташсем?! — тесе татса калать сухаллӑ ватӑрах ҫын, хӑй ҫар ҫынни пек тӑрса утма пуҫлать. Партизан пулнӑ пуль вӑл.

— Спасибо сире, тӑвансем, — тет ват карчӑк,—сире турӑ хӑй ячӗ пуль кунта!

— Анне, ку пирӗннисем-и? — тесе ыйтать виҫ ҫулхи ача.

— Пирӗннисем, пирӗннисем, ачамсем, — тет амӑшӗ, иртсе каякан чаҫсене ӑшшӑн пӑхса ӑсатса. Пысӑкрах ачасем ҫар чаҫӗсене ним чӗнмесӗр, серьезно пӑхса ӑсатаҫҫӗ. Ҫак ачасем ӗнтӗ таракан нимӗҫсене Клин патӗнчи Юрдининка ялӗнче нумай чӑрмантарнӑ: вӗсем нимӗҫсен пур автомашинисен ручкисене те кӑларса илсе тарнӑ. Нимӗҫсем вара хӑйсен машинисене ӗҫе ярайманнипе вӗсене пӑрахса хӑварса ҫуранах тарнӑ. Яла пирӗннисем кӗрсессӗн вӗсене чи малтан пӗр серьезнӑй ача тӗл пулнӑ. Вӑл командира каланӑ: «Лере вӗсен машинисем юлчӗҫ. Анчах эсӗ, пичче, ан хуйхӑр, ручкисене эпир пӗр самантрах илсе пыратпӑр» — тенӗ.

Ҫулсемпе ҫынсем пыраҫҫӗ. Вӗсем совет хулине Клина киле таврӑнаҫҫӗ.

— Хаҫат парӑр-ха, — теҫҫӗ вӗсем.

— Эпир нимӗн те пӗлместпӗр вӗт. Паян миҫемӗш число? Эпир вӑрманта кунсен шутне те ҫухатнӑ ӗнтӗ. Миҫе сехет халь? Ара, эпир пӗлместпӗрҫке-ха. Нимӗҫсем пур сехетсене те ҫӗмӗрсе пӗтерчӗҫ, туртса илчӗҫ вӗт.

Нимӗҫсем вӑхӑта чарнӑ. Тӗрӗссипе илсе каласан, вӗсем вӑхӑта каялла ярасшӑн пулнӑ, чул ӗмӗрне таврасшӑн пулнӑ. Ҫаксем пурте пит те хӑрушӑ, чӗрене хӗсекен усал ӑйӑхран вӑраннӑ пек туйӑнаҫҫӗ. Анчах та ку вӑл телейлӗн вӑранни пулать. Клин—ирӗклӗ совет хули. Тӑшман тарать. Эпир ӑна хӑвалатпӑр, эпир пусмӑрҫӑсене пӗтерсе пыратпӑр, эпир вӗсене пурне те пӗр ҫын юлмиччен вӗлерсе пӗтерӗпӗр. Эпир хамӑр хуласене ирӗке кӑларса пыратпӑр. Эпир вӗсене пурне те ирӗке кӑларӑпӑр. Ростов, Тихвин, Елец, Венев, Клин, Калинин—кусем пуҫламӗшӗ кӑна. Эпир малалла пыратпӑр!

СЛОБОДСКОЙ.

Клин хули.

Фашистла йытӑсен ирсӗр ӗҫӗсем

КАНТӐР-ХӖВЕЛАНӐҪ ФРОНЧӖ, декабрӗн 17-мӗш. (ТАСС). Пирӗн чаҫсем нимӗҫсен фашистла войскисене пыра-пыра ҫапаҫҫӗ. Каялла чакса, нимӗҫсем хӑйсен хӗҫпӑшалӗсене, ҫар материалӗсене, пурлӑхӗсене пӑрахса хӑвараҫҫӗ. Фашистла ирсӗрсем, вырӑс халӑхне курайманнипе хаярланса кайнӑскерсем, каялла чакса пырса, мирлӗ халӑха татах та ытларах мӑшкӑлласа асаплантараҫҫӗ. Ендовка ялӗнче вӗсем хӗрарӑмсене, стариксене, ачасене чиркӗве хӑваласа кӗртсе питӗрсе лартнӑ та хӑйсем ялти килҫуртсене талккӑшӗпе ҫаратма тытӑннӑ. Килҫуртсене ҫаратса пӗтерсен, фашистсем вӗсене вут тӗртсе ҫунтарса янӑ, ялти 450 килрен ҫунманни 40 кил кӑна юлнӑ. Темиҫе ҫӗршер хӗрарӑмсем, стариксем, ачасем ҫуртсӑр тӑрса юлнӑ.

Фашистла йытӑсем Озерки ялӗнче чӑтма ҫук ирсӗр преступлени тунӑ. Вӗсем ҫитӗнсе ҫитмен пилӗк хӗре нимӗҫсен чаҫӗн штабне хӑваласа пынӑ та вӗсене вӑйпа ирӗксӗрлесе пусмӑрланӑ. Штабра уборщица пулса ӗҫлеме килӗшменшӗн Елена Ивановна Кузьмина учительницӑна персе вӗлернӗ. Екатерина Ивановна Семенова гражданкӑна нимӗҫсем хӑяра вӗсене кирлӗ пек касса хуманшӑнах хӗнесе тӑкнӑ. Прозоровка ялӗнче 175 килрен 4 кил кӑна юлнӑ. Нимӗҫ салтакӗсем Крысин гражданинӑнне икӗ ӑшӑ пальтине, виҫӗ демисезоннӑй пальтине, мӗнпур одеялӗсене, 60 метр материне, ҫыхса тунӑ ача калпакне, ача-пӑча атӑ-пушмакне пӗтӗмпе сӑптӑрса кайнӑ. Глафира Павловна Кононова гражданкӑнне нимӗҫсем 15 килограмм кӗрпе, 30 килограмм ҫӑнӑх, краҫҫин лампине, самовар, джемпер, икӗ мӑшӑр ҫӑматӑ, одеялсем, рейтузсем, бюстгалтерсем туртса илнӗ. Читово ялӗнче нимӗҫсем урамрах ачасен алсисене, ҫӑматтисене, ҫӗлӗкӗсене хыва-хыва илнӗ. Яндовка ялӗнче ӳсӗр нимӗҫсем 60 ҫулти Елена Андреевна Капустинӑна тата 75 ҫулти старике Демидова бандитсем пӳрте кӗнӗ чухне ура ҫине тӑманшӑнах хӗнесе пӑрахнӑ.

Разведчиксен хӑюллӑ ӗҫӗсем

Пирӗн разведка тӑвакан отрядсемпе уйрӑм разведчиксем тӑшмана хирӗҫ ӑнӑҫлӑн кӗрешеҫҫӗ. Н-ски стрелковӑй чаҫри отряд, Юрутино ялӗн районӗнче кӗрешсе, нимӗҫсен окопӗсем патне ҫывхарнӑ. Боецсем ҫӗр ҫине выртнӑ. Красноармеец Воронин юлташ, нимӗҫсен блиндажӗ патне пырса, икӗ часовоя пӗтерсе тӑкнӑ, унтан хӑраса сиксе тухнӑ нимӗҫсем ҫине гранатӑсем ывӑтнӑ. Тӑшман салтакӗсем хушшинче паника пуҫланнӑ, вӗсем йӗркесӗр пеме тытӑннӑ. Ҫакӑнпа усӑ курса, хӑюллӑ разведчик тӑшман пулемечӗ патне шуса пынӑ та ӑна граната ывӑтса пӗтерсе тӑкнӑ. Мӗнпур гранатӑсемпе патронсем пӗтнӗ хыҫҫӑн красноармеец Воронин хӑйӗн чаҫне ӑнӑҫлӑн каялла таврӑннӑ. Противник 25 салтак ҫухатнӑ.

Взвод командирӗ коммунист Абрамов юлташ хӑйӗн пысӑк паттӑрлӑхне кӑтартнӑ. Разведчиксен отрядне хавхалантарса пырса, Абрамов юлташ пӗр офицера штыкпа чиксе пӑрахнӑ тата фашистсен пилӗк салтакне пӗтерсе тӑкнӑ.

(«Правда», декабрӗн 17-мӗш).

Лӑпкӑ океанри вӑрҫӑ

НЬЮ-ИОРК, декабрӗн 18-мӗш. (ТАСС). Ассошиэйтед пресс агентстви Манилӑран пӗлтернӗ тӑрӑх, Японин сывлӑшри ҫар флочӗсем декабрӗн 16-мӗшӗнче ир умӗн Олонгапо портне (Лусон утравӗ ҫинче) атакӑланӑ. Филиппинсен утравӗсен ытти районӗсенче лӑпкӑ пулнӑ. Вӑрҫӑ ӗҫӗсене тишкерсе тӑракансем кӑтартнӑ тӑрӑх, японецсем ҫак вӑхӑтра Филиппинсен утравӗсем сывӑхне ҫӗнӗрен войскӑсемпе ҫар хатӗрӗсем илсе пынӑ.

Ассошиэйтед пресс агентствин Манилӑри корреспонденчӗ ҫапла пӗлтерет: декабрӗн 17-мӗшӗнче вырӑнти вӑхӑтпа 11 сехет те 40 минутӑра вӑрҫӑ ӗҫӗсен коммюникине пичетлесе кӑларнӑ. Ҫав коммюникере каланӑ тӑрӑх, ҫак кун хушшинче ҫӗр ҫинчи ҫапӑҫусенче нимӗнле улшӑну та пулман. Декабрӗн 16-мӗшӗнчен пуҫласа сывлӑшри ҫар вӑйӗсен те активлӑхӗ курӑнман.

«Нью-Иорк таймс» хаҫатӑн ҫар ӗҫӗсен обозревателӗ Болдуин каланӑ тӑрӑх, иртнӗ ҫапӑҫусенче Америкӑн тинӗсри ҫар вӑйӗсем чылай ҫухатусем тӳснӗ. Ҫавах та, ҫакна пӑхмасӑрах, Англипе Америкӑн тинӗсри ҫар вӑйӗсем Германин, Италин тата Японин пӗрлештернӗ вӑйӗсенчен нумай вӑйлӑрах шутланаҫҫӗ. Ҫавӑн пекех Англипе Америка самолетсем туса кӑларас тӗлӗшпе те тата ҫын резервӗсем тӗлӗшпе те нумай малта тӑраҫҫӗ. Японецсем, авиаципе усӑ курса, ҫитӗнӳсем турӗҫ, анчах та ку ҫитӗнӳсем вӗсен малашнехи ҫапӑҫусенче пӗтӗмпех палӑрми пулма пултараҫҫӗ.

ЛОНДОН, декабрӗн 18-мӗш. (ТАСС). Рейтер агентстви Америкӑри Пӗрлешӳллӗ Штатсен ҫар министерстви декабрӗн 17-мӗшӗнче каҫхине пичетлесе кӑларнӑ коммюникене пӗлтерет. Коммюникере Филиппинсен утравӗсем ҫинче Америкӑн ҫар вӑйӗсем хӑйсен ӗҫӗсене лайӑхлатни ҫинчен каланӑ.

Рейтер агентствин Манилӑри корреспонденчӗ пӗлтернӗ тӑрӑх, Америкӑн Инҫетри Хӗвелтухӑҫӗнчи хӗҫпӑшаллӑ вӑйӗсен командованийӗ пичетлесе кӑларнӑ коммюникере декабрӗн 15-мӗшӗнче каҫхине Виганран кӑнтӑр енче пулса иртнӗ ҫапӑҫура японецсем пысӑк ҫухату тӳсни ҫинчен пӗлтернӗ.

Рейтер агентствин Сингапурти корреспонденчӗ японецсем Саравак утравӗ ҫине десант антарни ҫинчен пӗлтерет. (Саравак—Борнео утравӗн Англи аллинче тӑракан пайӗ). Ҫавӑн пекех японецсем ҫак утравӑн чи ҫурҫӗр енчи ҫыранӗсене, нефть кӑларакан Мири тата Любонге районӗсенче те десант антарнӑ. Англи войскисем, нефть кӑларакан вырӑнсенчи сооруженисене пӗтерсе тӑкса, унтан Япони ҫарӗсем ҫитиччӗнех тухса кайнӑ. Японецсем декабрӗн 16-мӗшӗнче пӗлтернӗ тӑрӑх, ҫав кун ирхине вӗсем Борнео утравӗн Англи аллинче тӑракан пайне хӑйсен ҫарӗсене кӗртнӗ.

Кӑнтӑр Кедахри тата Уэллели провинцинчи Англи ҫарӗсем декабрӗн 18-мӗш ыран тенӗ чух ҫӗрле, тӑшман ҫарӗсен ункинчен лайӑххӑнах хӑтӑлса тухса, халӗ Сунгей Криан пунктӗнчен кӑнтӑр еннерехри вырӑнта хӑйсен чаҫӗсене урӑхлатса йӗркелеҫҫӗ. Келонтанра англичансен позицийӗ ҫине тапӑннӑ Япони войскисене пысӑк сиен кӳрсе сирсе янӑ.

Голланди Индийӗн хӗҫпӑшаллӑ вӑйӗсен командованийӗ кӑларнӑ официальнӑй коммюникере ҫапла каланӑ: декабрӗн 14-мӗшӗнче тӑшманӑн самолечӗсем Теремпа ҫине бомбӑсем пӑрахнӑ. (Теремпа—Малайӑн хӗвелтухӑҫ ҫыранӗсем ҫывӑхӗнче тӑракан Анамбас ятлӑ архипелагра). Мири ҫывӑхӗнче десант антарассине хӳтӗлесе тӑнӑ Япони контрминоносецне Голланди самолечӗсем бомбӑсем пӑрахса сиенленӗ.

ЛОНДОН, декабрӗн 18-мӗш. (ТАСС). Комбизире (Австралия) официальнӑй коммюнике пичетлесе кӑларнӑ. Унта ҫапла каланӑ: Австрали самолечӗ Японин 4000 тонна турттарма пултаракан грузовой пароходне атакӑланӑ. Иртнӗ эрнере Японин самолечӗсем Австрали аллинче тӑракан Ҫӗнӗ Гвинея ҫине тата Бисмарк архипелагӗ ҫине вӗҫсе пынӑ пулнӑ.

Голландипе Австрали войскисем Тимор утравӗ ҫине пырса кӗнӗ

ЛОНДОН, декабрӗн 18-мӗш. (ТАСС). Рейтер агентстви пӗлтернӗ тӑрӑх, Голландипе Австрали войскисем Тимор утравӗ ҫине пырса кӗнӗ. Ҫак фактпа ҫыхӑнтарса, ҫакна кӑтартса параҫҫӗ: Япония вӑрҫӑ пуҫлачченех японецсем ҫав территори ҫинчи ӗҫӗсем чылай иккӗлентерсе тӑнӑ. Вӑрҫӑ пуҫланнӑ хыҫҫӑн, Японин тинӗс-ҫар вӑйӗсемпе сывлӑшри вӑйӗсем Тимор утравӗн районӗнче хӑйсен активлӑхне ӳстернипе, ҫав ӗҫсем татах та ытларах иккӗлентерме пуҫланӑ.

Юлашки темиҫе кун хушшинче Тиморӑн Голланди аллинче тӑракан пайӗн ҫыранӗсем патӗнче подводнӑй лодкӑсене курнӑ.

Агентство ҫапла пӗлтерет: ҫав утравӑн Голланди аллинче тӑракан пайне пынӑ союзниксен войскисене услови май парсанах е позицисем лайӑхлансанах каялла чӗнсе илеҫҫӗ, тет. Тимор утравӗ вӑл Австралирен ҫурҫӗр-хӗвеланӑҫ еннерехри вак утравсен ушкӑнӗсенчен чи пысӑкки пулса тӑрать, вӑл Австралирен 700 километрта. Утравӑн лаптӑкӗ—18.900 квадратлӑ километр. Унта 380.000 ҫынна яхӑн пурӑнать, пуринчен ытла малаецсем пурӑнаҫҫӗ. Утравӑн хӗвеланӑҫ енчи пайӗ Голланди аллинче, хӗвелтухӑҫ енчи пайӗ—Португали аллинче тӑрать. Португали пайӗн тӗп хули—Тедет.

Германири политикӑллӑ лару-тӑру

Стокгольмран пӗлтернӗ тӑрӑх, Германия шалти йывӑр кризисӑн хӑрушлӑхӗ умӗнче тӑрать. Германин шалти лару-тӑрӑвӗ йывӑрланса пынӑ пирки, Гитлер гаулейтерсен (нацистсен партин облаҫсенчи руководителӗсен) конференцине пухнӑ. Конференцие пухӑннӑ гаулейтерсем Германи халӑхӗ хушшинче «тӑшманла шухӑш-кӑмӑлсем» ӳссе пынине кӑтартса панӑ. Нацистсен чиновникӗсем Германире питӗ анлӑ сарӑлса пыракан пессимистла тата поражени кӳмелле шухӑш-кӑмӑлсене хирӗҫ кӗрешме ҫавтери йывӑррине каласа панӑ. Вӗсем, Германи халӑхӗ нимӗҫсен Хӗвелтухӑҫ фронтӗнчи планӗсем арканса кайнине пӗтӗмпех ӑнланса илсен, ҫак шухӑш-кӑмӑлсем татах та ытларах вӑйланма пултарассине асӑрхаттарнӑ. Паллӑ сведенисем тӑрӑх, Германин верховнӑй командованийӗ Хӗвелтухӑҫ фронтӗнче ҫапӑҫакан чаҫсенчен отпуска тухнӑ салтаксене Германие таврӑнма чарнӑ. Кӑтартса панӑ тӑрӑх, нимӗҫсем оккупациленӗ Балтика тинӗсӗ таврашӗнчи республикӑсенчи Германи салтакӗсем хушшинче сыпной тиф питӗ вӑйлӑн сарӑлнӑ.

(ТАСС).

Пирӗн войскӑсем Ясная Полянӑра мӗн курнӑ

Аякран тупӑсем кӗрлесе тӑни е пулеметсем шатӑртаттарни илтӗнет.

Ясная Поляна. Вырӑссен аслӑ писателӗ, «Вӑрҫӑпа Мир» ятлӑ произведенине ҫыракан Лев Николаевич Толстой пурӑннӑ вырӑн. Халӗ вӑл вырӑссемпе нимӗҫсем тытӑҫса ҫапӑҫмалли вырӑн пулса тӑнӑ. Йӗри-тавралла нимӗҫ салтакӗсен виллисем, ӳпӗнтерсе янӑ танксем, снаряд тултарнӑ ещӗксем выртаҫҫӗ. Инҫех мар вырӑнта нимӗҫсем тивретсе янӑ ял ҫунать. Кӗлпе кӑмрӑк куписем ҫинче хӗрарӑмсем, ачасем макӑрса тӑраҫҫӗ.

Ҫак хӗрхенӳсӗр ҫапӑҫун хӑвачӗпе унӑн пысӑк инкекӗсем ҫинчен туллин ҫырса кӑтартма Толстойӑнни пек гени кирлӗ.

Вырӑс ҫынни ялан вырӑс халлӗнех юлмалла. Ясная Полянӑна курсан, эпир ҫӳҫенсех кайрӑмӑр. Манпа юнашар пыракан лейтенант: «Ачасем! Ясная Поляна!» тесе кӑшкӑрса ячӗ. Ҫакӑн хыҫҫӑн пирӗн ачасем, тарӑн юр тӑрӑх ҫӑмӑллӑн ишсе, шӑхӑракан пульӑсене асӑрхамасӑр, малалла ыткӑнса чупрӗҫ. Такӑшӗ ҫавӑнтах юнне юхтарса ӳкрӗ. Ӑна ҫӗклерӗҫ,—йӑтса пыраҫҫӗ. Хӑй ҫавах та хуллен пӑшӑлтатать: «Васкӑр, ачасем, унта Толстой пурӑннӑ!» Ачасем татах малалла ыткӑнчӗҫ. Вӗсем утса мар, чупса пыраҫҫӗ, пурте васкаҫҫӗ. Тӑшман, пирӗн еннелле перкелешсе, васкасах Ясная Поляна ҫумӗнчи улӑхалла чакать.

Ясная Поляна ҫунать. Паллӑ шкула ҫулӑм ҫавӑрса илнӗ, больница та ялкӑшсах ҫунать. Толстой ҫурчӗ пулнӑ икӗ хутлӑ ҫуртӑн чӳречисенчен хура тӗтӗм палкать.

Гитлер вӑрӑ-хурахӗсем тарма васканипе хӑйсен хӗҫпӑшалӗсене, машинисене, танкӗсене, пемелли хатӗрӗсене илсе тухма ӗлкӗреймен; анчах та ҫак хушӑрах вӗсем историллӗ чаплӑ кил-ҫурта тивертсе хӑварма вӑхӑт тупнӑ мӗн.

Ясная Полянӑри пушар—нимӗҫ фашисчӗсем Лев Николаевич Толстойӑн тӑван ҫӗрӗнче тунӑ пӗртен-пӗр усал ӗҫ мар. Толстой музейне пӑхса усракан Сергей Иванович Щеголев, сотрудница Мария Ивановна Щеголева, учительница Елизавета Васильевна Соловьева, лесничи арӑмӗ Елизавета Васильевна Филиппенко тата ҫакӑнта пурӑнакан ытти ҫынсем нумайӗшӗ Ясная Полянӑра нимӗҫсем вӑрӑ-хурахла ҫаратса пурӑнни ҫинчен пире пит те тӗплӗн каласа пачӗҫ.

Нимӗҫсем кунта октябрӗн 29-мӗшӗнче пырса кӗнӗ. Хӑйсем ҫитиччен икӗ кун малтан Толстой килҫуртне пӗрмаях бомбӑсем пӑрахса ҫӗмӗрнӗ тата тупӑсенчен пенӗ. Ялта нумай хӗрарӑм, нумай ача-пӑча пӗтнӗ. Вӗлернисем хушшинче Павел Давыдович Орехов пур. Орехов—вырӑнти колхоз председателӗ, вӑл ӗлӗк Лев Николаевич Толстойӑн вӗренекенӗ пулнӑ.

«Малтанхи кунсенчех эпир нимӗҫсем вырӑссене тата мӗнпур вырӑслӑха пурне те курайманнине сисрӗмӗр,—тесе каласа парать Сергей Иванович Щеголев.—Хӗрлӗ Ҫар тӑнӑ вӑхӑтра пирӗн музея тата пӗтӗм килҫурта часовойсем хуралласа тӑратчӗҫ. Иртен пуҫласа ҫӗрле пуличченех пирӗн пата боецсем, командирсем тата политработниксем пыра-пыра каятчӗҫ. Вӗсем Толстой ӗҫлесе пурӑннӑ ҫурта пӗтӗм тимлӗхпе пӑхса курса ҫӳретчӗҫ, эпир каласа панисене вӗсем пӗр сывламасӑр тӑрса итлетчӗҫ. Пур енчен те вӗсем аслӑ писателе юратни, хисеплени тата ӑна сума суни курӑнатчӗ.

Нимӗҫсем ҫитрӗҫ. Акӑ виҫӗ нимӗҫ офицерӗ пырса кӗчӗҫ. Пӗтӗм музей ӑшчикне хӑвӑрт ҫаврӑнса тухрӗҫ те, музея курма пыракансем ҫыракан кӗнеке ҫине: «Российӑпа вӑрҫнӑ чух Ясная Полянӑна чи малтан виҫӗ нимӗҫ килсе кӗчӗҫ» тесе ҫырса хучӗҫ. Унтан, эпир хирӗҫленине пӑхмасӑрах, стена ҫинчен Лев Николаевичӑн сайра тӗл пулакан портречӗсене—виҫӗ портрета илчӗҫ те тухса кайрӗҫ. Вӗсем хыҫҫӑн тата урӑххисем пырса кӗчӗҫ. Кусем вара пур сотрудниксене те хваттерӗсенчен хуса кӑларса ячӗҫ те вӗсен мӗнпур пек пурлӑхӗсене йӑлтах туртса илчӗҫ. Юлашкинчен музея казарма валли пушатса пама хушрӗҫ.

Нимӗҫсем ӗнесене, хурсене, чӑхсене пусса ҫиме пуҫларӗҫ, картасене пӑсса ҫунтарма тытӑнчӗҫ, алӑк петлисене хӑйпӑтса пӗтерчӗҫ, сӗтел-пукансене ҫӗмӗрсе тӑкрӗҫ,—пурне те вутта пӑрахса ҫунтараҫҫӗ. Музей сотрудникӗсем ҫакӑншӑн вӗсене хирӗҫлесе пӑхрӗҫ, ҫунтармашкӑн ҫумрах вутӑ пурри ҫинчен каларӗҫ. Анчах та ҫакна хирӗҫ нимӗҫсен врачӗ Шварц: «Пире вутӑ кирлӗ мар. Эпир сирӗн Толстой ячӗпе тӑракан япаласене пурне те ҫунтарса пӗтеретпӗр», тесе тавӑрчӗ.

Нимӗҫсем килсен тепӗр кунхех вырӑс халӑхӗ ҫавтери юратса сыхласа усранӑ килҫурт паллайми улшӑнса тӑчӗ. Лев Николаевичӑн хаклӑ мебелӗсене тата унӑн кӗнекисемпе картинисене нимӗҫсем подвалсене е урамалла кӑларса пӑрахрӗҫ. Музей ҫуртне офицерсем вырнаҫрӗҫ. Картлашкасем айӗнчи площадкӑра парикмахерски уҫрӗҫ. Лев Николаевич камердинерӗ Судаков пурӑннӑ пӳлӗмре атӑсем юсакан мастерской турӗҫ. Толстой хӑйӗн «Вӑрҫӑпа Мир» ятлӑ произведенине ҫырнӑ ҫаврака маччаллӑ чаплӑ пӳлӗме нимӗҫ офицерӗсем чӗлӗм туртмалли вырӑн туса хучӗҫ. Сада, парка, ҫуртйӗрсене пурне те пӗр хӗрхенмесӗр пӗтерсе тӑкрӗҫ».

Вӑрӑ-хурахла тискер нимӗҫсене ҫакӑн чухлӗ ҫӗмӗрни те ҫителӗклӗ туйӑнмарӗ пулмалла. Вӗсем тата аслӑ писателӗн памятникӗнчен ытларах мӑшкӑлласа кулма шухӑшларӗҫ: Лев Николаевич ӳчӗ выртакан вырӑна нимӗҫ салтакӗсем ҫӳп-ҫап тӑкмалли вырӑн туса хучӗҫ. Толстой ӳчӗн тӑприпе юнашар фашистсем хӑйсен пыйтӑллӑ 300 салтакӑн виллине пытарчӗҫ. Ҫапла ӗнтӗ: ҫынҫиен фашистсем—юнашарах Толстой! Пирӗншӗн, пӗтӗм вырӑссемшӗн, ҫакӑнтан ытла кӳрентерекенни мӗскер пулма пултарӗ тата!

Нимӗҫсем тунӑ усал ӗҫсем ҫаксемпе те пӗтмеҫҫӗ-ха. Музея йышӑнса илсен, вӗсем унта юлнӑ ещӗксемпе шкафсен ҫӑрисене пурне те ватса ҫӗмӗрнӗ. Хаклӑ япаласене, историллӗ экспонатсемпе экспозицисене ҫуркаласа пӑрахнӑ е Берлина ӑсатнӑ. Лев Николаевич ҫуралнӑ дивана нимӗҫсем пӗтӗмпех ватса, татӑк-кӗсӗк туса хунӑ, коверне касса вакланӑ. Ҫавӑн пекех вӗсем Толстой ларма юратнӑ пукансене тата сӗтеле ҫӗмӗрсе тӑкнӑ. Ҫакна хирӗҫлекен служащисене нимӗҫсем кабинетран хуса кӑларса янӑ. «Музей сирӗн мар. Эпир мӗскер тӑвас тенӗ—ҫавна тума пултаратпӑр», тесе кӑшкӑрнӑ текех ӳсӗр ҫӳренипе сасси хӑйӑлтатакан пулнӑ нимӗҫ офицерӗ.

Толстой япалисенчен мӑшкӑлласа пӗтернӗ хыҫҫӑн нимӗҫсем Ясная Полянӑра пурӑнакансене асаплантарма тытӑннӑ. Кунта фашистсем икӗ ҫынна ҫакса вӗлернӗ, тӑватӑ хӗре тытса пусмӑрланӑ, колхозниксенне пӗтӗм выльӑх-чӗрлӗхне тата мӗнпур ӑшӑ тумтирӗсене туртса илнӗ. Юлашкинчен, Хӗрлӗ Ҫар хӗсе ҫитернипе тухса тарнӑ чух, нимӗҫсем Ясная Полянӑна вут тивретсе хӑварнӑ. Шкул, больница тата ытти нумай ҫуртсем ҫунса кайнӑ.

Лев Николаевичӑн чи хаклӑ япалисенчен хӑшне-пӗрне ҫеҫ аран ҫӑлса хӑварнӑ. Нимӗҫсем тухса кайсан, врач Илюшкин, пионер Павлик Комаровский, студентка Клавдия Литвинова, музея сыхласа усракан Сергей Иванович Щеголев тата ыттисем те хӑйсен пурнӑҫне шеллемесӗрех пушара сӳнтерме чупса пынӑ. Вӗсем ҫитнӗ вӑхӑта библиотека, Лев Николаевичӑн спальни тата Софья Андреевна пӳлӗмӗ йӑлтах ҫунса пӗтнӗ пулнӑ.

Халӗ ӗнтӗ ҫак историллӗ чаплӑ вырӑна паллама та ҫук. Эпир аллея тӑрӑх пыратпӑр. Ҫунӑк шӑрши кӗрет. Юр ҫинче кӗл вӗҫкелет. Тавраллах ҫӳп-ҫап, тасамарлӑх,—таптанӑ, ватса тӑкнӑ япаласем. Толстой ҫуртне пырса кӗрсен, ху куҫу мӗн курнисене ху та ӗненместӗн. Кунта темӗнле тискер этемсем, вӑрӑ-хурахсем пулнӑ пуль тесе калас килет. Стенасене ҫурса, вараласа пӗтернӗ, урайсене пӑснӑ, Толстойран юлнӑ паха йышши мебельсене ватса, ҫӗмӗрсе пӗтернӗ. Кунта вӗт пӗтӗм этемлӗхшӗн хаклӑ кӗнекесем ҫырса панӑ Лев Николаевич Толстой пурӑннӑ!

— Ҫаксемшӗн эпир хытӑ тавӑратпӑр,—терӗ красноармеец Волохов, пирӗнпе пӗрле музейран тухнӑскер.

— Тавӑратпӑр!—теҫҫӗ унпа пӗрле пӗтӗм Хӗрлӗ Ҫар, пӗтӗм совет халӑхӗ.

Политрук **ТРОЯНОВСКИЙ.**

Социалистла листовкӑсем сарнӑшӑн—тӗрме

СОФИЯ, декабрӗн 19-мӗш. (ТАСС). Софийӑри военно-полевой суд социалистла листовкӑсемпе кӗнекесем сарнӑшӑн декабрӗн 5-мӗшӗнче Санчева 10 ҫуллӑха тӗрмене хупмалла тата 175.000 лев штраф тӳлеттермелле туса приговор йышӑннӑ.

Хӗллехи спорт сезонӗ

Ыран, декабрӗн 21-мӗшӗнче, Шупашкарта хӗллехи спорт сезонӗ уҫӑлать. Ҫав кун йӗлтӗрлӗ ӑмӑртусем пулса иртеҫҫӗ. Ӑмӑртӑва пурӗ 27 команда хутшӑнать. Вӑл шутран «Медик» обществи 5 команда, «Большевик» — 4 команда тӑратаҫҫӗ.

Участниксем ӑмӑртӑва вӑрҫӑ хатӗрӗсем: винтовка, противогаз тата 3 граната илсе тухаҫҫӗ.

Ӑмӑртӑва хутшӑнман ҫамрӑксем ушкӑнпа пуҫтарӑнса хула тулашне йӗлтӗрпе ярӑнма тухаҫҫӗ.

Тӳрлетни

«Чӑваш Коммуни» хаҫатӑн ӗнерхи номерӗнче «Пирӗн войскӑсем Калинин хулине йышӑннӑ чухне тытса илнӗ трофейӑсем» ятлӑ пӗлтерӳре пӗрремӗш колонкӑри юлашки йӗркере «5.000 ытла патрон» тени вырӑнне «500.000 ытла патрон» тесе вуламалла.

Ответлӑ редактор В. Я. ЯКОВЛЕВ.

РЕДАКЦИ АДРЕСӖ: г. Чебоксары, ул. Володарского, 5, Дом печати. ТЕЛЕФОНСЕМ: редакторӑн — 0—67, редактор заместителӗн — 3—97, редакци секретарӗн — 4—40, пропаганда пайӗн — 4—97, парти пурнӑҫ пайӗн — 7—97, ялхуҫалӑхӗпе промышленность пайӗсен — 0—88, ҫырусемпе рабселькорсен пайӗн — 2—30, дежурнӑйӑн — 6—23, «Ленин ҫулӗпе» журналӑн — 0—85, издательство конторин—0—23.

НТ 7462

Гор. Чебоксары, типография № 1 Управления издательств и полиграфии при СНК ЧАССР. Заказ № 51. Ф б. 58 84 п. л.